

συνέντευξη > η φωνή του δάσους

Σ' αυτό τ' αδιανόητο σφαγείο –κάθε μέρα– που μπρος από τα μάτια μου περνά, τα βρίσκω τα κουράγια μου στις ομορφιές του κόσμου. Δεν λέω πάσο εύκολα ξανά

Θα έλεγες σε όσους βιώνουν αυτούς τους χαλεπούς καιρούς μια παρόμοια απόγνωση; Θα τα καταφέρει η ομορφιά να σώσει τον κόσμο;

Έχω στα σκαριά μια δισκογραφική δουλειά με λαϊκότερα τραγούδια. Στο ρεφρέν ενός από αυτά τα τραγούδια λέω: «Σ' αυτό τ' αδιανόητο σφαγείο –κάθε μέρα– που μπρος από τα μάτια μου περνά, τα βρίσκω τα κουράγια μου στις ομορφιές του κόσμου. Δεν λέω πάσο εύκολα ξανά». Δεν ξέρω αν η ομορφιά θα καταφέρει να σώσει τον κόσμο, σίγουρα όμως μας δίνει κουράγιο να κρατηθούμε.

> Ποιος πιστεύεις ότι είναι ο ρόλος της τέχνης και του καλλιτέχνη στα κοινωνικά θέματα; Ποια σχέση διακρίνεις μεταξύ των σημερινών καλλιτεχνών και της ελληνικής κοινωνίας;

Θα τα ξεχωρίσω γιατί –για μένα– είναι και ξεχωριστά (η τέχνη και ο καλλιτέχνης). Η τέχνη –με κορυφαία περίπτωση τη μουσική– μπορεί, σε ατομικό επίπεδο, να αλλάξει έναν άνθρωπο γιατί –αν υπάρχει μέσα του το πρόσφορο έδαφος– τον οδηγεί σε στοχασμό πάνω στην ανθρώπινη κατάσταση. Δεν χρειάζεται να είναι στρα-

τευμένη τέχνη, προσωπικά δεν με ψήνει αυτό το είδος. Σε επίπεδο μαζικό όμως, είναι αδύναμη στο να παράγει κοινωνικά και πολιτικά αποτελέσματα. Είναι βραδυφλεγής, όπως και η παιδεία. Πρέπει να περάσουν χρόνια για να ανθίσουν –και αν– οι σπόροι της. Ο καλλιτέχνης, από την άλλη μεριά, δεν πρέπει να κουβαλάει στην πλάτη του κανένα ρόλο, πρέπει να είναι ο εαυτός του, να είναι δηλαδή αυθεντικός και, επίσης, να μην μανιπουλάρει τον κόσμο, που αγαπάει το έργο του. Μην κάνετε το λάθος να περιμένετε από τους καλλιτέχνες να αλλάξουν τον κόσμο. Λίγοι φασίστες ήταν σημαντικοί δημιουργοί;

> Πριν λίγες μέρες ο Σταύρος Ξαρχάκος ανακοίνωσε την ακύρωση της συναυλίας του στο Ρέθυμνο όταν έμαθε πως χορηγός της συναυλίας ήταν η ΤΕΡΝΑ. Σε μία εποχή που τέτοιες κινήσεις σπανίζουν και είναι στην μόδα μια απολιτική στάση στα πράγματα και η στρατευμένη τέχνη αποφεύγεται, εσύ πώς τα βλέπεις τα πράγματα;

Θα σας απογοητεύσω. Η τέχνη υποβιβάζεται όταν γίνεται στρατευμένη, γιατί ο στρατευμένος δημιουργός βάζει

πιο πάνω από την τέχνη την ιδεολογία, πράγμα που αποδυναμώνει το δημιουργήμα που παράγει. Άμα με συγκλονίζει ένα έργο τέχνης, αυτό μου αρκεί και δεν δίνω δεκάρα για τον δημιουργό. Όπως έχω πει και άλλες φορές, όσο πιο σημαντικό είναι το έργο, τόσο λιγότερη ανάγκη έχει τον δημιουργό του. Για το συγκεκριμένο θέμα με τον Ξαρχάκο, καλά έκανε, εφ' όσον ερχόταν αυτή η χορηγία σε αντίθεση με τις πεποιθήσεις του. Αλλά εδώ δεν μιλάμε για το κομβικό σημείο της δημιουργίας που είναι η γέννηση –η οποία είναι ατομική ή ολιγομελής διαδικασία και στην οποία αναφέρομαι εγώ– αλλά μια αναπαραγωγή, με τη συμμετοχή ενός κοινωνικού υποσυνόλου, όπου είναι λογικό να εμφανίζονται και κοινωνικές ευαισθησίες και ζυμώσεις.

> Δήλωσες τη θέλησή σου να σταματήσεις τις συναυλίες. Μπορεί αυτό να μας θλίβει, αλλά αυτή είναι η επιθυμία σου και είναι απολύτως σεβαστή. Θέλεις να μοιραστείς μαζί μας κάποιες σκέψεις σου γύρω από αυτήν την απόφαση;

Θέλω χρόνο για να ετοιμάσω νέα έργα, να επανακυκλοφορήσω και όσα από το παρελθόν δεν υπάρχουν στην αγορά, θέλω

χρόνο για τους κοντινούς μου ανθρώπους, αισθάνομαι επίσης ότι, αν κάνω στην άκρη, θα «ανασάνει» –κατά το μεριδίό μου– η νέα δημιουργία που παλεύει να βρει το χώρο της στην ελληνική πραγματικότητα.

> Με λίγες λέξεις πώς θα περιέγραφε το απόσταγμα που σου άφησαν οι συναυλίες σου και η επικοινωνία με τον κόσμο όλα αυτά τα χρόνια;

Και όμως, μπορεί μια συναυλία να οδηγήσει στη μέθεξη.

> Η επαφή σου με τον κόσμο μέσω των τραγουδιών τι σου έχει προσφέρει ως τώρα; Πόσο σημαντική είναι για την ψυχή ενός δημιουργού;

Μου δώρισε βαθιά συναισθήματα και την αίσθηση ότι υπάρχει κοινός τόπος.

> Πόσο σημαντικό ρόλο παίζει για την έμπνευσή σου το γεγονός ότι ζεις σε ένα χωριό της Αγιάς;

Τα εσωτερικά τοπία είναι αυτά που έχουν μεγαλύτερη σημασία για την έμπνευση.

> Όπως φυλλορροούν τα δέντρα τον χειμώνα έτσι και τα χωριά

χάνουν τους κατοίκους τους. Η αγροτιά χάνεται κι αυτή μαζί με τις καλλιέργειες. Πιστεύεις πως υπάρχει κάτι που μπορεί να γίνει για αυτό;

Να φύγει κόσμος από τις μεγάλες πόλεις (ειδικά την Αθήνα, όπου συναντάμε τον μισό πληθυσμό της χώρας), κόντρα στα εμπόδια που βάζει η κεντρική εξουσία, να μεταδώσουν και στις μικρές κοινωνίες της υπαίθρου την μεγαλύτερη ευαισθησία που έχουν αναπτύξει απέναντι στην καταστροφή του περιβάλλοντος, να ασχοληθούν περισσότερο με τον πρωτογενή τομέα και όχι μόνο με παροχή υπηρεσιών (γιατί πάμε μονόπατα), να συνυπάρξουν σε μικρές κοινωνικές ομάδες, όπου μπορεί να ανθίσει πιο εύκολα η αλληλεγγύη και να αποφορτιστεί το άγχος του σύγχρονου ανθρώπου.

> Ποια είναι τα μελλοντικά σου σχέδια για την τέχνη; Φαντάζεσαι με κάποιον τρόπο την επιστροφή σου στους συναυλιακούς χώρους στο μέλλον;

Είμαι διστακτικός όταν είναι να κάνω σχέδια, θα δείξει.

> Ευχαριστούμε!